

Husets skadedjur

Hästmyror

Hästmyran kan bli 6–18 mm långa och är en av våra vanligaste insekter. Den lever huvudsakligen i skogen och bygger sina bon i trämaterial. Boplatserna finns vanligtvis i gamla stubbar och i träd som legat på marken så att rötsvamparna börjat få virket att mjukna. Hästmyran gnager ut sina gångar och håligheter för att åstadkomma en lämplig boplats. För människan ställer den till problem när den anlägger sina bon i byggnadsvirke. Ofta finns då ett huvudbo beläget i naturen i anslutning till huset. När samhället växer anläggs satellitbon som då i olyckliga fall kan gnagas ut i någon byggnad. Populära tillhåll är fuktigt och rötskadat virke, samt utrymmen bakom värmekällor som skorstensmuren, kylskåpet eller värmeelementen. Isoleringmaterial som skumplastskivor eller mineralull kan även fungera som boplatmaterial för hästmyror.

Hästmyror kan ställa till med relativt stora skador. Om ett bo finns anlagt är det viktigt att det kan lokaliseras så att en effektiv bekämpning blir möjlig. Vanliga tecken att vara uppmärksam på är om man hittar små, oförklarliga spånhögar i huset, om man hör ett svagt, rasslande ljud från någon del av husstommen, om det finns myrstigar intill byggnaden eller naturligtvis om man påträffar hästmyror i större antal inomhus.

Det finns några saker man bör tänka på om man vill undvika att få hästmyror som hyresgäster:

- Undvik att stapla ved intill huset.
- Ta bort murkna stubbar och stockar i närheten av huset.
- Kontrollera och reparera rötskador i byggnaden på ett tidigt stadium.
- Ta bort högt gräs vid husgrunden.
- Ta bort angripet virke och ersätt med friskt trä.

Svartmyror

Svartmyran som också kallas för trädgårdsmyra blir 2–4 mm långa. De bygger sina bon i marken, gärna i tuvor, under stenar, brädbitar eller trädgårdsplattor. De lever av honungsdagg som de mjölkar ur bladlöss, av växtsafter, pollen m. m. Myrorna har en viktig funktion i naturen som pollinerare och för nedbrytning av biologiskt material. Svartmyrorna är heller inte några skadeinsekter i den meningen att de skulle förstöra virke. Trots detta kan de ibland, när det är brist på mat i naturen komma in i våra hus i en omfattning som uppfattas som sanitär olägenhet. Myrorna kommunicerar med doftspår och antennberöring, så när en myra hittat några sötsaker att kalasa på, finns det risk att stora mängder svartmyror snart får del av kunskapen om upptäckten.

Det finns dock några enkla åtgärder man kan tänka på för att minska risken för invasion av svartmyror:

- Försök att hålla undan sött spill av socker, saft, kaksmulor m. m, framför allt under våren.
- Håll utkik efter bladlöss på buskar intill huset, och flytta gärna undan buskar som brukar härbärgera bladlöss.
- Försök följa myrstigar i närheten av huset för att hitta myrbon. Lyft på plattor eller stenar och gräv bort boet.

Strimmig trägnagare

Den strimmiga trägnagaren är en liten skalbagge som blir 2–4 mm lång. Det är egentligen trägnagarens larver som är skadedjuren, eftersom de lever hela sina liv inne i trävirke. Det kan vara timmer och byggnadsvirke lika väl som trämöbler. När larven har utvecklats färdigt till skalbagge bryter den igenom träets ytskikt och kommer ut. Det bildas då små runda hål på ca 2 mm i diameter. För att larven skall trivas krävs att miljön inte är alltför torr och helst växlande med årstiderna. I permanent uppvärmda lokaler har den strimmiga trägnagaren svårt att överleva.

Man upptäcker angreppet genom de små runda hålen som uppstår på träet. Om det finns aktiva larver inne i virket kan man också se att det bildas små högar av fint trämjöl intill hålen. Angreppen av strimmig trägnagare är sällan så stora att de äventyrar virkets bärighet, men de hål som bildas kan många gånger vara estetiskt besvärande. För att bekämpa trägnagare bör professionell hjälp anlitas.

Möss

Det finns många olika sorters gnagare i den svenska däggdjursfaunan, men det är framförallt husmusen och skogsmusen som brukar påträffas inomhus i vårt land. Husmusen lever i närheten av människor. Vanligast är den på lantgårdar och i olika typer av livsmedelslager. Skogsmusen lever helst i naturen, men söker sig ibland in i bostadshus för att få värme och föda under den kallare delen av året. Möss orsakar skada genom att gnaga sönder olika material som kommer i deras väg. De gnager på det mesta som de kommer åt. Största risken med möss i hus är dock att de kan ställa till med kortslutningar, eftersom de gärna gnager på elledningar. Deras avföring innehåller också ofta smitta som kan innebära hälsorisker för både människor och djur.

Det kan vara ganska svårt att försäkra sig om att möss inte skall kunna ta sig in i byggnaden. En mus behöver nämligen inte mera än ett 7 mm stort hål för att komma in. Det finns dock åtgärder som skall kunna minska risken:

- Se till att det finns en frizon på minst 2 m runt huset som är fritt från bråte, vedstaplar, högre vegetation etc.
- Se till att alla källarfönster är hela och att ventiler, samt att eventuella luftspalter i ytterfasaden förses med metallnät.
- Se till att dörrarna sluter tätt och att invändiga anslutningar exempelvis mellan golv och vägg är täta.
- Håll husets närmaste omgivning fri från sopor som inte är väl inkapslade.

Text: Rune Wästerby
Grafisk form: Lage Johansson

**HÅLLA HUS – arena för byggnadsvård,
hushållning och samhällsplanering.**

Ett samarbete mellan Länsstyrelsen Västerbotten,
Västerbottens museum, Skogsmuseet i Lycksele
och Skellefteå museum.

SKELLEFTEÅ 2006